

У СУЧАСНИХ ЖИТЛОВИХ ІНТЕР'ЄРАХ

Шабалін В.Г., доцент кафедри дизайну інтер'єру та середовища
Інститут реклами, м.Київ

Анотація. Декоративне оздоблення стель сучасних житлових інтер'єрів залежить від ряду факторів, що впливають на методи і прийоми декорування. Окреслено основні тенденції щодо вибору образного вирішення композиції стелі в процесі дизайн-проектування. Вивчення традиційних методів декорування стель дозволяє підсилити виразність естетичного сприйняття інтер'єру.

Ключові слова: стеля, декорування, інтер'єр житла.

Аннотация. Шабалин В.Г. Тенденции декорирования потолков в современных жилых интерьерах. Декоративное оформление потолков современных жилых интерьеров зависит от ряда факторов, влияющих на методы и приемы декорирования. Обозначены основные тенденции выбора образного решения в процессе дизайн-проектирования. Изучение традиционных методов декорирования потолков позволяет усилить выразительность эстетического восприятия интерьера.

Ключевые слова: потолки, декорирование, жилой интерьер.

Summary. Shabalin V.G. Tendency of dressing of ceilings in modern inhabited interiors. Decorative registration of ceilings of modern inhabited interiors depends on lines of the factors influencing methods and receptions of dressing. The basic tendencies of a choice of the figurative decision are designated during design - designing. Studying of traditional methods of dressing of ceilings allows to strengthen expressiveness of aesthetic perception of an interior.

Key words: ceilings, dressing, a vein an interior.

Постановка проблеми. Активний розвиток житлового будівництва в нашій країні за останні роки сприяє посиленню ролі дизайнера у створенні інтер'єрів житлових приміщень. Декоративне оздоблення площини стелі завжди вважалося найбільш складною, з точки зору смаку, і трудомісткою проблемою, яка потребує досить делікатного підходу та якісного професійного виконання. В останні роки все частіше з'являються нові, незвичайні композиційно-декоративні вирішення оздоблення поверхонь стель із застосуванням новітніх та традиційних матеріалів. Але, нажаль, далеко не завжди ці спроби відзначаються гарним смаком і, загалом, не в змозі суперничати за своєю естетичною виразністю та логічною структурою побудови з визначними зразками декорування стель, які були створені у минулі століття. У зв'язку з цим виникає необхідність формування принципів декорування стель у сучасних житлових інтер'єрах.

Аналіз останніх досліджень та ціль роботи. Саме в наш час принципово змінюється підхід до внутрішнього оздоблення житлових приміщень. Та завдяки збереженню нечисленним зразкам опорядження інтер'єрів минулих часів, ми, наразі, ще маємо змогу прослідкувати і вивчити ті традиційні прийоми декорування, які застосовували в своїх оселях попередні покоління.

На необхідність вивчення прийомів декоративного оздоблення стель сьогодні ще не запізно звернути увагу, завдяки таким обставинам:

1) Декорована поверхня стелі знаходиться на недосяжній за звичайної ситуації для людей висоті, тому вона найбільш захищена від фізичних ушкоджень, а отже, найкраще зберігається у порівнянні з підлогою, стінами, меблями.

2) У достатній кількості збереглися інтер'єри в будівлях минулого століття, високі стелі в яких найчастіше закриваються сучасними підвісними системами, що значно економить кошти під час ремонту; завдяки цьому декоративні елементи оздоблення не завжди повністю знищуються і залишаються захищеними під шаром підвісних стель.

3) Гарно декоровані стелі приватних помешкань частіше підфарбовували або частково реставрували, ніж вирівнювали і заґрунтовували, бо більшості заможних людей притаманно жити в розкоші, а не в аскетичних умовах; і якщо вже була можливість пишатися якою-небудь естетичною ситуацією, її зазвичай не знищували, а залишали.

Дослідження проблеми декоративного оздоблення стелі за останні десятиліття практично не проводилося. Про це свідчить досить незначна кількість публікацій у спеціалізованих періодичних виданнях, таких як "Salon magazine", "Стиль", "Ватерпас" та на деяких сайтах мережі Інтернет. Наукових досліджень вітчизняних вчених, присвячених цьому питанню, майже немає. Найбільш ретельно, з точки зору архітектора, висвітлив цю проблему ще у 1938 році А. В. Кузнецов у своїй праці "Своды и их декор", архітектор Б.О. Ведерников, який досліджував роль архітектурно-будівельної кераміки у 1948-1949 роках, деякі інші автори.

В основному у статтях і монографіях, присвячених декоруванню інтер'єрів, висвітлюються загальнотеоретичні питання, пов'язані з розкриттям ролі творів декоративного мистецтва в оздобленні інтер'єру та значенню декоративного оздоблення в структурі дизайну архітектурного середовища. З зарубіжних видань останніх років, найбільш близьких до теми досліджень, слід відзначити колективний труд під редакцією Стефана Келоуея (Stephan Callowey) “Элементы стиля”, виданий російською мовою, фундаментальне дослідження Чарлза Мак-Коркодейла “Убранство жилого интерьера” (Charles McCorquodale “The History of Interior Decoration”), де більш детально розглянуті і описані деякі прийоми декорування стель в їх історичній послідовності. Отже, ця тема потребує досконалого вивчення на сучасному етапі розвитку декорування та оздоблення інтер'єру.

Ці обставини змусили автора розпочати практичну роботу у галузі досліджень декоративного оздоблення інтер'єрів з детального вивчення фактичного матеріалу та його систематизації, розробок по виявленню найбільш впливових факторів.

Результати досліджень. В процесі досліджень автором встановлено наступне.

Вагомими факторами, що впливають нині на методи і прийоми декорування стель в приміщеннях, можна вважати такі:

- вплив «нової естетики» освітлювальних приладів, меблевих виробів і форм устаткування та обладнання на дизайн інтер'єру;
- можливості новітніх технологій оздоблювальних робіт в інтер'єрі та їх вплив на формування образного середовища;
- спадковість стильових ознак в декоруванні стель сучасних житлових інтер'єрів;
- застосування оздоблювальних матеріалів нового покоління з яскраво вираженими декоративними якістьми;
- технічні можливості сучасних систем освітлення - активного компоненту формування образних характеристик сучасного інтер'єру.

Розглянемо детальніше ці фактори.

Сучасні, в більшості своїй занадто “геометризовані” форми світильників, що підкреслюють радше досконалість технології їх виготовлення, ніж декоративні якості виробу, потребують спокійного однотонного вирішення стелі як фону, на тлі якого найкраще видно усі їх переваги і новачії. Так само уособлено демонструються і асиметричні форми світильників, що нагадують хвилю, порив вітру, клубень рослинних стебел і таке інше. Традиційні схеми декорування стелі, які застосовувалися впродовж XVI - XIX століть, несумісні з використанням таких типів світильників. Поруч з тим, звісно, продовжують виробляти і люстри традиційного стилю, що беруть свій початок від багаторіжкових свічних канделябрів з центральноосьювою симетричною схемою побудови. Меблі, сходи, каміни та інше обладнання, що присутнє в інтер'єрі приміщення, також несуть в собі впливові стильові чинники, що

примушують дизайнера-декоратора адекватно ставитися до декоративного оздоблення стелі, або зовсім зводити його нанівець у випадках, коли декоративність занадто відволікає увагу від вишуканої форми або незвичних якостей матеріалу меблів і обладнання відомого “бренду”.

Щодо можливостей новітніх технологій оздоблювальних робіт, то треба відзначити стрімкий розвиток принципово нових методів декоративного оздоблення стелі. Окрім традиційних малярних робіт і оклеювання стелі шпалерами, за останні два десятиліття набуло популярності використання мультиколірних покриттів, що наносяться за допомогою компресорного розпилення закапсулованої фарбуючої рідини, натяжних стель з тканин або плівки на основі ПВХ з гарпунним механізмом защемлення, підвісних систем з використанням модульних плит з декоративною рельєфною поверхнею, складних багатошарових формоутворень стелі, завдяки новим технологічним можливостям гіпсокартонних систем, рейкових покриттів, що закріплюються за допомогою кляммерів і таке інше. Це надає можливість дизайнерам різноманітнити методи декорування стель. В останні десятиліття стеля знов починає відігравати значну, а іноді домінуючу роль у образному вирішенні інтер'єру приміщення. Нові, високотехнологічні системи оздоблення стель значно полегшили працю монтажників і декораторів, що суттєво вплинуло на можливість частіше переносити акценти у декоруванні інтер'єру на площину стелі. Стало можливим створювати багатошарові площинні форми будь-якої контурної конфігурації, що нагадують чи то структуру кори сосни, чи то застигле нашарування хвиль на пісчаному березі. Занадто трудомісткий процес вирівнювання площини стелі, знайомий майже усім, хто робив ремонт свого помешкання у багатоповерховому панельному будинку, замінений відносно швидким процесом встановлення підвісної, гіпсокартонової або натяжної стелі, що зменшує висоту приміщення всього на кілька сантиметрів. Завдяки цьому, до речі, з'являється можливість вмонтувати в її поверхню точкові світильники, що можуть бути розміщені за будь-якою, запропонованою дизайнером, композиційною схемою.

Останнім часом в приватних оселях і громадських закладах набуло популярності декоративне оздоблення стель, що імітує традиційні для доби Відродження прийоми кесонування або оздоблення площини стелі рельєфними елементами, на кшталт популярної в XVII - XIX ст. техніки “стукко”. Досить значний вибір зразків декоративних елементів (кілька сотень), вироблених з поліуретану, дають змогу прикрасити стелю точними копіями розеток, молдінгів, карнизів, плафонів й інших елементів, які застосовувалися для прикрашання палаців, парадних приміщень садиб та визначних будівель минулих часів у різних країнах світу. Композиційні схеми оздоблення стель будівель доби Відродження, бароко або класицизму, відтворені таким чином, створюють у приміщенні атмосферу парадності, респектабельності або історичної значущості. Рельєфні елементи фарбують у будь-які відтінки, надають їм блиску, створюючи імітацію бронзи або

рідкісних порід дерева, яким раніше оздоблювали стелі фешенебельних апартаментів. Це свідчить про сталість естетичних уподобань значної частини населення, про вивірену гармонійну схему декоративного оздоблення стелі у традиційних історичних стилях з можливістю різноманітних прийомів її декорування.

Використовуючи широкий спектр новітніх матеріалів з яскраво вираженими декоративними якостями, сучасні дизайнери мають змогу втілювати будь-які свої фантазії, щодо прийомів декоративного оздоблення стель в приміщеннях.

До таких матеріалів слід віднести натяжні стелі Barrisol, New Mat, Carre Noir, Novelum, та інші з текстурами мармуру, замші, натуральної шкіри, що привносить у простір інтер'єру відчуття комфорту, затишку, надійності; напівпрозорі, перфоровані та пастельно-кольорові плівки створюють ефект ніжності, інтимної камерності, чуттєвого спокою; глянцеві кольорові плівки, плівки натяжних стель серії "металік", гнучкі дзеркала Siro Burg на основі з полістиролу - мозаїчні, крацовані, різнокольорові, з опуклими лінзами, алюмінієві різнокольорові рейки Luxalon, касетні плити стель Celings з декоративним золотавим покриттям або графічними композиційними елементами та інші подібні матеріали з відбиваючою поверхнею привносять у інтер'єр святковий, життєстверджуючий настрій, дають можливість перетворити простір у блискучу театралізовану акцію. Водночас стало популярним використання декоративних медальйонів і розеток з пінополіуретану Gaudi Decor, Nomastyl, Orac Decor та інших виробників; імітацій балок з мореного дубу, які нагадують про традиційне народне житло; різьблених консолей або модульйонів, складних профільованих кесонів, напівсферичних плафонів, що прикрашали стелі палаців і таке інше. Застосування оздоблювальних матеріалів нового покоління дозволяє урізноманітнити можливості використання традиційних прийомів декорування стель, значно скорочуючи витрати часу і спрощуючи трудомісткість процесу.

Помітний вплив на формування нових тенденцій у декоруванні стель справили унікальні технічні можливості сучасних систем освітлення - активного компоненту формування образних характеристик сучасного інтер'єру. Наприклад: створення на стелі імітації зоряного неба за допомогою системи світлодіодів дає можливість перетворити інтер'єр спальні будь-якої квартири у вишукані декорації, що раніше були доступні лише високородним вельможам; приховане в карнизах освітлення стелі з використанням люмінесцентних газорозрядних ламп гармонує з традиційними для XVII - XIX століть прийомами декорування стель, але, безумовно, з більш високим естетичним виразом; точкові галогенові джерела світла з вузькоспрямованим фокусом, джерела світла із змінними кольоровими фільтрами, напівпрозорі акрилові поверхні зі схованим освітленням, кінематичні (рухливі) джерела освітлення ртутні, кварцеві, криптонові лампи, волоконні світловоди і багато інших нововведень, що використовує сучасна світлотехніка, дозволяють

декораторам інтер'єру почуватися немов би на сцені, переносячи суто театральні прийоми у повсякденний побут людей.

Висновки. Проаналізувавши вплив вищеназваних чинників на вибір образного вирішення композиції декоративного оздоблення стелі, можемо окреслити основні тенденції, що присутні у процесі дизайн-проекування сучасних житлових інтер'єрів щодо декоративного вирішення площини стелі.

Тенденція I. Застосування дещо трансформованих елементів попередніх історичних стилів та їх гармонійне переосмислення в сучасних умовах.

Тенденція II. Використання можливостей сучасних технологій формування в інтер'єрі для створення домінанти естетичного сприйняття в помешканні.

Тенденція III. Використання традиційних стильових прийомів і елементів попередніх історичних періодів та пошуки їх симбіотичного співіснування із сучасними формами меблів і обладнання.

Тенденція IV. Тяжіння до патріархальності, імітація традиційного народного житла.

Тенденція V. Позастильове вирішення естетичних завдань формування образної значущості площини стелі.

Тенденція VI. Етнічна спрямованість образної характеристики інтер'єру.

Тенденція VII. Символізм і театралізованість, як метод образного вирішення середовища.

Зважаючи на вищесказане, можемо дійти **висновку**, що ретельне вивчення існуючих композиційних прийомів та традиційних методів декорування стель в минулі історичні часи водночас зі свідомо обраним стильовим напрямом в межах однієї з розглянутих вище тенденцій дозволить підсилити виразність естетичного сприйняття декорованої стелі і уникнути необґрунтованих витрат часу, затраченого на пошуки шляхів створення певного, заздалегідь запланованого образу.

Література:

1. Бартев І.А., Батажкова В.Н. Русский интерьер XVIII—XIX веков ЗАО «Сварог и К», 2000. – 128 с.
2. Ведерников Б.О. Архитектурно-будівельна кераміка, 2005.
3. Грубе Г.-Р., Кучмар А. Путеводитель по архитектурным формам. М., «Стройиздат» 2001.
4. Жоголь Л.Е. Декоративное искусство в современном интерьере. К., «Будівельник» 1986. – 200 с .
5. Кузнецов А.В. Своды и их декор. 1938
6. Кэлоуэй Стефан. Элементы стиля. Пер.с англ.-М.: ООО «Магма», 2003.- 568 с.
7. Мак Коркодейл, Чарлз. Убранство жилого интерьера от античности до наших дней. М., Искусство. 1990.
8. Новак Ч., Мештян Р. Отделка поверхностей домов и квартир. К., «Будівельник» 1986. – 240 с.
9. Тьдман Л.В. Изба, дом, дворец. М., Прогресс-Традиция, 2000.- 336 с.

Надійшла до редакції 26.04.2007